

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ
ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ
અભ્યાસક્રમ : બી.એ. (ઇતિહાસ)

- બી.એ. સર્ટિફિકેટ
- બી.એ. ડિપ્લોમા
- બી.એ. ડિગ્રી
- બી.એ. ઓનર્સ
- બી.એ. ઓનર્સ (રિસર્ચ)

(શૈક્ષણિક વર્ષ જૂન- 2023 થી અમલમાં)

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ- 380014

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ,
ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ

ક્રમ	સત્ર	પાઠ્યક્રમ નં.	અભ્યાસક્રમનાં વિષયોના નામ	ક્રેડિટ
સત્ર - 1				
1	1	HIS-101	ઇતિહાસ - પરિચય અને વિભાવના	4
સત્ર - 2				
2	2	HIS-201	ઇતિહાસલેખનના અભિગમો	4
સત્ર - 3				
3	3	MJR-HIS-301	ભારતીય સંસ્કૃતિની ઝલક	4
(નોંધ: EC-302 અને EC-303 માંથી પૈકી કોઈ એક પસંદ કરો)				
4	3	MJR-HIS-EC-302	વિશ્વ ઇતિહાસની ઝલક	4
5	3	MJR-HIS-EC-303	વિશ્વની પ્રમુખ સભ્યતાઓનો પરિચય	4
સત્ર - 4				
6	4	MJR-HIS-401	ભારતીય ઇતિહાસલેખન પરમ્પરાનો ઇતિહાસ	4
7	4	MJR-HIS-402	ઇતિહાસ અને પ્રવાસન	4
(નોંધ: EC-403 અને EC-404 માંથી પૈકી કોઈ એક પસંદ કરો)				
8	4	MJR-HIS-EC-403	આધુનિક વિચારધારાઓનો ઇતિહાસ	4
9	4	MJR-HIS-EC-404	ભારતીય દાર્શનિક પરમ્પરાઓનો ઇતિહાસ	4
સત્ર - 5				
10	5	MJR-HIS-501	પ્રાચીન ભારતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 550 સુધી)	4
11	5	MJR-HIS-502	ભારતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 550 થી 1206 સુધી)	4
12	5	MJR-HIS-503	આધુનિક વિશ્વનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1500 થી 1789 સુધી)	4
(નોંધ: EC-504 અને EC-505 માંથી પૈકી કોઈ એક પસંદ કરો)				
13	5	MJR-HIS-EC-504	ગૂજરાતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1304 સુધી)	4
14	5	MJR-HIS-EC-505	અમેરિકાનો ઇતિહાસ (1492 થી 1865)	4
(નોંધ: EC-506 અને EC-507 માંથી પૈકી કોઈ એક પસંદ કરો)				
15	5	MJR-HIS-EC-506	ગુજરાતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1304 થી 1573)	4
16	5	MJR-HIS-EC-507	ચીનનો ઇતિહાસ (1840-1961)	4

સત્ર - 6

17	6	MJR-HIS-601	ભારતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1206 થી 1757 સુધી)	4
18	6	MJR-HIS-602	આધુનિક ભારતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1757 થી 1950 સુધી)	4
19	6	MJR-HIS-603	આધુનિક વિશ્વનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1789 થી 1945 સુધી)	4
20	6	MJR-HIS-EC-604	ગુજરાતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1573 થી 1857)	4
21	6	MJR-HIS-EC-605	અમેરિકાનો ઇતિહાસ (1865-1950)	4
22	6	MJR-HIS-EC-606	ગુજરાતનો ઇતિહાસ (ઈ.સ. 1857 થી 1960)	4
23	6	MJR-HIS-EC-607	જાપાનનો ઇતિહાસ (1840-1950)	4

સત્ર - 7

24	7	MJR-HIS-701	ભારતીય બંધારણનો ઇતિહાસ	4
25	7	MJR-HIS-702	ગાંધી અને ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામ	4
26	7	MJR-HIS-703	ઇતિહાસમાં નવા અભિગમો	4
27	7	MJR-HIS-EC-704	ઇતિહાસના સમકાલીન પડકારો	4
28	7	MJR-HIS-EC-705	વિશ્વની પ્રમુખ ક્રાંતિઓ	4
29	7	MJR-HIS-EC-704	આધુનિક સંસ્થાનવાદનો ઇતિહાસ	4
30	7	MJR-HIS-EC-705	ભારતીય સ્વાતંત્રતા સંગ્રામના વિવિધ આયામો	4

સત્ર - 8

31	8	MJR-HIS-801	ભારતમાં દેશજ ઇતિહાસલેખન	4
32	8	MJR-HIS-802	ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામનો ઇતિહાસલેખન	4
33	8	MJR-HIS-803	પ્રાદેશિક ઇતિહાસની વિભાવના અને વિકાસ	4
34	8	MJR-HIS-802	ઇતિહાસલેખનમાં લોકસાહિત્ય અને મૌખિક પરમ્પરાઓ	4
35	8	MJR-HIS-803	પ્રવાસન અને ઇતિહાસલેખન	4

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - 1

1. પાઠ્યક્રમ : HIS-101 : ઇતિહાસ – પરિચય અને વિભાવના

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. ઇતિહાસનો અર્થ અને વિભાવના સમજાવવી.
2. ઇતિહાસની વિવિધ વ્યાખ્યાઓ વિશે અવગત કરાવવો.
3. ઇતિહાસના પદ્ધતિશાસ્ત્ર અંગે સમજ આપવી.
4. ઇતિહાસના અન્ય શાસ્ત્રો સાથે સંબંધો વિશે માહિતગાર કરવો.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ઇતિહાસનો અર્થ, પરિભાષા અને વ્યાખ્યા
2. ઇતિહાસલેખનનું મહત્વ

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ઇતિહાસના વિવિધ લક્ષણો
2. ઇતિહાસનું સ્વરૂપ

એકમ - 3 ઐતિહાસિક પદ્ધતિ

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ઇતિહાસનાં સાધનોની વ્યાખ્યા અને પ્રકાર
2. સાધનોની પસંદગી અને સંકલન
3. ઇતિહાસમાં સાધનોનું મહત્વ

એકમ - 4 ઇતિહાસના અન્ય શાસ્ત્રો સાથે સંબંધ

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. સાહિત્ય
2. અર્થશાસ્ત્ર
3. સમાજશાસ્ત્ર
4. રાજ્યશાસ્ત્ર

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ ઇતિહાસના અર્થ અને વિભિન્ન પરિભાષાઓ વિશે માહિતગાર થશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ ઇતિહાસના લક્ષણો અને સ્વરૂપ વિશે જાણશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ ઐતિહાસિક પદ્ધતિની સમજ કેળવશે.
4. વિદ્યાર્થીઓ ઇતિહાસના અન્ય શાસ્ત્રો સાથે સંબંધ વિશે જાણકાર થશે.

સંદર્ભ સૂચિ:-

1. ધારૈયા, રમણલાલ ક., ઐતિહાસિક પદ્ધતિ, સી. જમનાદાસની કંપની, અમદાવાદ, 1992.
2. પરીખ, રસિકલાલ, ઇતિહાસ: સ્વરૂપ અને પદ્ધતિ, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ.
3. જમીનદાર રસેશ, ઇતિહાસ સંકલ્પના અને સંશોધન, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ
4. દીક્ષિત યતીન્દ્ર ઈ. અને પરીખ પ્રવિણચંદ્ર સી., ઐતિહાસિક સાધનો, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ.
5. પાંચાલ, એચ.સી. એવં બઘેલા, એચ.એસ. : ઇતિહાસ કે સિક્કાન્ત એવં પદ્ધતિયાँ, રિસર્ચ પબ્લિકેશન્સ, જયપુર, 2015.
6. મારવિક આર્થર, : ઇતિહાસ કા સ્વરૂપ, (અનુ. લાલબહાદુર વર્મા), ગ્રંથ શિલ્પી, નઈ દિલ્લી, 2003.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - 2

પાઠ્યક્રમ : HIS-201 : ઇતિહાસલેખનના અભિગમો

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. ઇતિહાસલેખનના પ્રાચીન અભિગમમાં પુરાણો અને મહાકાવ્યો વિશે માહિતગાર કરવા.
2. ઇતિહાસલેખનના આધુનિક ભારતીય અભિગમમાં રાષ્ટ્રવાદી અને સબઅલ્ટર્ન અભિગમ વિશે માહિતગાર કરવો.
3. ઇતિહાસલેખનના સામ્રાજ્યવાદી અભિગમ અને લેખન વિશે જાણકારી આપવી.
4. ઇતિહાસલેખનના માર્ક્સવાદી અભિગમ અને લેખન વિશે જાણકારી આપવી.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ઇતિહાસલેખનના પ્રાચીન ભારતીય અભિગમો
 - a. પુરાણો
 - b. મહાકાવ્યો

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ઇતિહાસલેખનના આધુનિક ભારતીય અભિગમો
 - a. રાષ્ટ્રવાદી અભિગમ
 - i. રમેશચન્દ્ર મજૂમદાર
 - ii. સંસ્કૃતિ કે ચાર અધ્યાય
 - b. સબઅલ્ટર્ન અભિગમ
 - i. ડેવિડ હાર્ડિમન
 - ii. પશ્ચિમ ભારતમાં ધીરધાર અને શોષણ

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. સામ્રાજ્યવાદી અભિગમ
 - a. જેમ્સ મિલ
 - b. મૈકોલે મિનિટ્સ

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. માર્ક્સવાદી અભિગમ
 - a. રામશરણ શર્મા
 - b. ભારતીય સામન્તવાદ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ ઇતિહાસ લેખનના પ્રાચીન ભારતીય અભિગમો વિશે માહિતગાર થશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ ઇતિહાસ લેખનના આધુનિક ભારતીય અભિગમો વિશે જાણશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ ઇતિહાસ લેખનના સામ્રાજ્યવાદી અને માર્ક્સવાદી અભિગમ વિશે સમજ કેળવશે.

સંદર્ભ સૂચિ:-

1. ભદ્રાચાર્ય બીકાશ, એન ઇંટ્રોડક્શન ટૂ હિસ્ટોરિયોગ્રાફી, નઈ દિલ્હી
2. ચતુર્વેદી જયતી, ઇંડિયન નેશનલ મૂવમેન્ટ- એ ક્રિટિકલ સ્ટડી ઓફ ફાઈવ સ્કૂલ્સ, આગ્રા, 1990.
3. પાઠક, વી.એસ., એશિયન્ટ હિસ્ટોરિયંસ ઓફ ઇંડિયા, નઈ દિલ્હી, 1996.
4. ફિલિપ્સ, સી.એચ., હિસ્ટોરિયંસ ઓફ ઇંડિયા, પાકિસ્તાન એંડ સિલોન, નઈ દિલ્હી, 1967.
5. સેન, એસ.પી. (સંપા.), ઇસ્ટોરિયંસ એંડ ઇસ્ટોરિયોગ્રાફી ઇન મોડર્ન ઇંડિયા, કલકત્તા, 1976.
6. શર્મા, આર.સી., હિસ્ટોરિયોગ્રાફી એંડ હિસ્ટોરિયંસ ઇન ઇંડિયા સિન્સ ઇંડિપેન્ડેન્સ, નઈ દિલ્હી, 1991.
7. શર્મા, રામશરણ, ભારતીય સામન્તવાદ, નઈ દિલ્હી, 1965.
8. મજૂમદાર રમેશચંદ્ર, ઇ હિસ્ટ્રી એંડ કલ્ચર ઓફ ઇ ઇંડિયન પિપલ, મુંબઈ, 1977
9. મજૂમદાર રમેશચંદ્ર, એન એડવાન્સ હિસ્ટ્રી ઓફ ઇંડિયા, લંદન, 1960.
10. દિનકર રામધારીસિંહ, સંસ્કૃતિ કે ચાર અધ્યાય, નઈ દિલ્હી, 1956.
11. મિલ. જેમ્સ, ઇ હિસ્ટ્રી ઓફ બ્રિટિશ ઇંડિયા, લંદન, 1817.
12. ટ્રેવેલિયન, જી., ઇ લાઈફ એંડ ઇ લેટર્સ ઓફ લોર્ડ મેકાલે, ન્યૂયોર્ક, 1876.
13. હાર્ડીમન ડેવિડ, પશ્ચિમ ભારતમાં ધીરધાર અને શોષણ, અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - ૩

પાઠ્યક્રમ : MJR-HIS-301 : ભારતીય સંસ્કૃતિની ઝલક

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. ભારતનો ભૌગોલિક અને સાંસ્કૃતિક પરિચય પ્રાપ્ત કરવો.
2. ભારતીય સાહિત્યની ભવ્ય પરમ્પરા જાણવી.
3. ભારતવર્ષના વિવિધ નામો અંગે માહિતગાર કરવા.
4. ભારતીય મહાકાવ્યોમાં પ્રતિબિમ્બિત ભારતીય જીવન મૂલ્યો અંગે સમજ કેળવવી.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1 , કલાક : 15

1. ભારતીય સંસ્કૃતિની સમજ

a) ભારતીય ભૂમીની પ્રાચીનતા

b) ભારતવર્ષ: ભૌગોલિક અને સાંસ્કૃતિક પરિચય

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1 , કલાક : 15

1. ભારતવર્ષના જુદા-જુદા નામોનું ઇતિહાસ

a) આર્યાવર્ત

b) હિન્દુસ્તાન

c) ઇંડિયા

d) ભારત

2. ભારતવર્ષના વિશિષ્ટ પ્રાચીન સ્થળનામો અને નદીઓ

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1 , કલાક : 15

1. ભારતીય સાહિત્યની ભવ્ય પરમ્પરા

a) વૈદિક પરમ્પરા

b) વેદાંત

c) ઉપનિષદ

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1 , કલાક : 15

1. મહાકાવ્યોમાં પ્રતિબિમ્બિત ભારતીય જીવન મૂલ્યો

a) રામાયણ

b) મહાભારત

2. જૈન સાહિત્ય, બૌદ્ધ સાહિત્ય અને પુરાણો

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય સંસ્કૃતિની સમજ કેળવશે.
2. ભારત વર્ષના જુદા-જુદા નામોનો ઇતિહાસથી પરિચિત થશે.
3. ભારતીય સંસ્કૃતિની ભવ્ય પરંપરા વિશે માહિતી પ્રાપ્ત કરશે.
4. મહાકાવ્યોમાં પ્રતિબિંબિત ભારતીય જીવન મૂલ્યો વિશે સમજ કેળવશે.

સંદર્ભ સૂચિ:-

1. દિનકર રામધારીસિંહ, સંસ્કૃતિ કે ચાર અધ્યાય, નઈ દિલ્હી, 1956.
2. મજૂમદાર રમેશચંદ્ર, દ હિસ્ટ્રી ઍડ કલ્ચર ઓફ દ ઇન્ડિયન પિપલ, મુંબઈ, 1977
3. શાસ્ત્રી હરિપ્રસાદ, પ્રાચીન ભારત, ભાગ 1,2, અમદાવાદ, 1970.
4. ખન્ના કેલાશ, પ્રાચીન ભારત કા ઇતિહાસ, નઈ દિલ્હી, 2003,
5. ત્રિપાઠી, રમાશંકર, પ્રાચીન ભારત કા ઇતિહાસ, નઈ દિલ્હી, 1965.
6. નાહર રતિભાનુસિંહ, પ્રાચીન ભારત કા રાજનીતિક ઁવં સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ, ઇલાહાબાદ, 1959.
7. વિદ્યાલંકાર, સત્યકેતુ, પ્રાચીન ભારતીય સંસ્કૃતિ ઁર ઁસકા ઇતિહાસ, નઈ દિલ્હી.
8. જ્ઞાની શિવદત્ત, ભારતીય સંસ્કૃતિ, નઈ દિલ્હી, 2003.
9. વેદાલંકાર હરિદત્ત, ભારતીય સંસ્કૃતિ કા સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, નઈ દિલ્હી, 2007.
10. શર્મા લીલાધર, ભારતીય સંસ્કૃતિ કોશ, નઈ દિલ્હી, 2013.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - ૩

પાઠ્યક્રમ : MJR-HIS-EC-302 : વિશ્વ ઇતિહાસની ઝલક

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. પ્રાચીન યુનાની તત્ત્વજ્ઞાન પરમ્પરા વિશે માહિતગાર કરવો.
2. યુનાની મહાકાવ્યોના ઐતિહાસિક મહત્વ વિશે માહિતગાર કરવો.
3. પ્રાચીન યુનાની અને રોમન સામ્રાજ્યના ઇતિહાસ વિશે સમજ આપવી.
4. મધ્યકાલીન યુરોપના ઇતિહાસ વિશે જાણ કરવી.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1 કલાક : 15

1. પ્રાચીન યુનાની તત્ત્વજ્ઞાન પરમ્પરા

a) સોક્રેટિસ, પ્લેટો, એરિસ્ટોટલ

2. યુનાની મહાકાવ્યો

a) ઇલિયડ, ઓડિસી

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1 કલાક : 15

1. પ્રાચીન યુનાની રાજ્યો

a) એથેન્સ, સ્પાર્ટા, મેસીડોનિયા

2. પ્રાચીન રોમન સામ્રાજ્ય

a) ઓગસ્ટસ, માર્ક્સ ઓરેલિયસ, કોન્સ્ટેન્ટાઈન

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1 કલાક : 15

1. પ્રમુખ ધર્મો

a) યહૂદી, જરથોસ્તી, કનફ્યૂશિયસ,

b) ખ્રિસ્તી, ઇસ્લામ

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1 કલાક : 15

1. પશ્ચિમી રોમન સામ્રાજ્યનો ઉદય અને વિસ્તાર

2. યુરોપીય સામન્તવાદ

3. ધર્મ યુદ્ધો

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ પ્રાચીન યુનાની તત્ત્વજ્ઞાન પરંપરા વિશે માહિતગાર થશે.
2. પ્રાચીન યુનાની અને રોમન સામ્રાજ્ય અંગે જાણશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વના પ્રમુખ ધર્મો અંગે જાણકારી મેળવશે.
4. વિદ્યાર્થીઓ પ્રાચીન અને મધ્યકાલીન વિશ્વની પ્રમુખ ઘટનાઓ અંગે જાણશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. આચાર્ય નવીનચંદ્ર, પરમાર થોમસ, જગતની અગ્રગણ્ય સભ્યતાઓ, અમદાવાદ, 2017
2. સિંહ રઘુવીર, પ્રાચીન સભ્યતાઓં કા ઇતિહાસ, નઈ દિલ્હી, 2012
3. મિશ્રા સતીશકુમાર, યાદવ દયારામ, વિશ્વ કી પ્રાચીન સભ્યતાઓં, નઈ દિલ્હી, 2012
4. મિત્તલ, નેમીશરણ, પ્રાચીન સભ્યતાઓં, જયપુર, 2012.
5. નેહરૂ જવાહરલાલ, વિશ્વ ઇતિહાસ કી ઝલક, નઈ દિલ્હી, 2022.
6. વર્મા દીનાનાથ, સિંહ શિવકુમાર સિંહ, વિશ્વ ઇતિહાસ કા સર્વેક્ષણ, નઈ દિલ્હી
7. શર્મા રામશરણ, મંડલ કૃષ્ણકુમાર, વિશ્વ ઇતિહાસ કી ભૂમિકા, નઈ દિલ્હી, 2010.
8. સિન્હા રમેશ ચન્દ્ર, ઇલિયડ, નઈ દિલ્હી, 2012.
9. સિન્હા રમેશ ચન્દ્ર, ઓડિસી, નઈ દિલ્હી, 2012.
10. જોનાથન, રિલે, સ્મિથ (સંપા.), દ ઓક્સફોર્ડ ઇલસ્ટ્રેટેડ હિસ્ટ્રી ઓફ કુસેડ્સ, લંદન, 2001
11. ગિબન એડવર્ડ, દ હિસ્ટ્રી ઓફ દ ડિક્લાઈન એંડ ફોલ ઓફ દ રોમન એંપાયર, ફિલાડેલ્ફિયા, 1830.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર-૩

પાઠ્યક્રમ – MJR-HIS-EC-303 :વિશ્વની પ્રમુખ સભ્યતાઓનો પરિચય

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. વિશ્વની પ્રાચીન સભ્યતાઓની માહિતી પ્રાપ્ત કરવી.
2. વિશ્વની પ્રાચીન સભ્યતાઓના પારસ્પરિક સંબંધો વિશે માહિતગાર કરવા.
3. વિશ્વની પ્રાચીન સભ્યતાઓનો પરિચય કેળવવો.

એકમ-1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. મિસરની સભ્યતા
2. સુમેરની સભ્યતા

એકમ-2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. બેબિલોનિયાની સભ્યતા
2. એસેરિયાની સભ્યતા

એકમ-3

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ઈરાનની સભ્યતા
2. ચીનની સભ્યતા

એકમ-4

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ક્રિટની સભ્યતા
2. ગ્રીસ અને રોમની સભ્યતા
3. હડપ્પીય સભ્યતા

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વની પ્રમુખ સભ્યતાઓ વિશે સમજ કેળવશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વની સભ્યતાઓનો પરિચય પ્રાપ્ત કરશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વની સભ્યતાઓની વિશેષતાઓ જાણશે.
4. વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વની સભ્યતાઓના લક્ષણો જાણશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. આચાર્ય નવીનચંદ્ર, પરમાર થોમસ, જગતની અગ્રગણ્ય સભ્યતાઓ, અમદાવાદ, 2017
2. સિંહ રઘુવીર, પ્રાચીન સભ્યતાઓ કા ઇતિહાસ, નઈ દિલ્હી, 2012
3. મિશ્રા સતીશકુમાર, યાદવ દયારામ, વિશ્વ કી પ્રાચીન સભ્યતાઓ, નઈ દિલ્હી, 2012
4. મિત્તલ, નેમીશરણ, પ્રાચીન સભ્યતાઓ, જયપુર, 2012.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - 4

પાઠ્યક્રમ - MJR-HIS-401 : ભારતીય ઇતિહાસલેખન પરંપરા

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. પ્રાચીન ભારતમાં ઇતિહાસની વિભાવના અને ઇતિહાસલેખન વિશે જાણકારી આપવી.
2. મધ્યકાલીન ભારતમાં ઇતિહાસલેખન વિશે જાણકારી આપવી.
3. બ્રિટીશ યુગમાં ભારતમાં ઇતિહાસલેખન વિશે જાણકારી આપવી.
4. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારતમાં ઇતિહાસલેખન વિશે જાણકારી આપવી.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. પ્રાચીન ભારતમાં ઇતિહાસની વિભાવના અને ઇતિહાસલેખન
 - 1) પૌરાણિક પરમ્પરા - પુરાણો
 - 2) ચરિત લેખન પરમ્પરા

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. મધ્યકાલીન ઇતિહાસલેખન
 - 1) સલ્તનત યુગમાં ઇતિહાસલેખન
 - 2) મુઘલ યુગમાં ઇતિહાસલેખન

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. બ્રિટીશ યુગમાં ઇતિહાસલેખન
 - 1) પ્રાચ્યવાદી અને સામ્રાજ્યવાદી ઇતિહાસ લેખન
 - 2) રાષ્ટ્રવાદી ઇતિહાસલેખન
 - 3) માર્ક્સવાદી અને વંચિતલક્ષી ઇતિહાસલેખન

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. પશ્ચિમી ભારતમાં ઇતિહાસલેખન (17મી થી 19મી સદી)
 - 1) ગુજરાતમાં ઇતિહાસલેખન
 - 2) રાજસ્થાનમાં ઇતિહાસલેખન
 - 3) મહારાષ્ટ્રમાં ઇતિહાસલેખન

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ પ્રાચીન ભારતમાં ઇતિહાસની વિભાવના અને ઇતિહાસલેખન વિશે માહિતગાર થશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન ભારતમાં થયેલ ઇતિહાસલેખન અંગે જાણશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ આધુનિક ભારતમાં થયેલ ઇતિહાસલેખન વિશે સમજ કેળવશે.
4. વિદ્યાર્થીઓ 17મીથી 19મી સદી સુધીમાં પશ્ચિમી ભારતમાં થયેલ ઇતિહાસલેખન અંગે જાણશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. ચોપરા પી.એન., ભારતનું ગઝેટિયર, અમદાવાદ, 1984.
2. ભદ્રાચાર્ય સબ્યસાચી (સંપા.) એપ્રોચેજ ટૂ હિસ્ટ્રી: એસેજ ઇન ઇન્ડિયન હિસ્ટોરિયોગ્રાફી, નઈ દિલ્હી, 2011.
3. સિંહ, જી.પી., ઇન્ડિયન હિસ્ટોરિયંસ એન્ડ હિસ્ટોરિયોગ્રાફી ઇન દ ટ્વંટીથ સેન્યુરી, નઈ દિલ્હી, 2009.
4. દેશપાંડે અનિરુદ્ધ, દ પ્રેક્ટિસ ઓફ હિસ્ટ્રી ઓફ ઇન્ડિયા, નઈ દિલ્હી, 2022.
5. મિત્તલ સતીશચંદ્ર, ઇન્ડિયા ડિસ્ટોર્ટેડ: એ સ્ટડી ઓફ બ્રિટિશ હિસ્ટોરિયંસ ઓન ઇન્ડિયા, નઈ દિલ્હી, 1996.
6. પાઠક વિશ્વંભર શરણ, એશિયેન્ટ હિસ્ટોરિયંસ ઓફ ઇન્ડિયા, નઈ દિલ્હી, 1966
7. સિંહ અશોક કુમાર, તુગલક કાલીન ઇતિહાસકાર એવં ઇતિહાસલેખન, જયપુર
8. અમરાવત વિક્રમસિંહ, ખ્યાત સાહિત્ય ઓર ઇતિહાસલેખન, જોધપુર, 2017
9. દેશપાંડે પ્રાચી, કેથેટિવ પાસ્ટ: હિસ્ટોરિકલ મેમોરી એન્ડ આઈડેન્ટિટી ઇન વેસ્ટર્ન ઇન્ડિયા (1700-1960), નઈ દિલ્હી, 2018
10. બહુરા ગોપાલ નારાયણ (અનુ. સંપા.), રાસમાલા ભાગ 1-4, જયપુર

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - 4

પાઠ્યક્રમ - MJR-HIS-402 : ઇતિહાસ અને પ્રવાસન

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. પ્રવાસનના ઉદ્દેશ્યો અને પ્રકારો અંગે જાણકારી આપવી.
2. ભારત અને ગુજરાતના પ્રમુખ પ્રવાસી સ્થળો વિશે જાણકારી આપવી.
3. ગુજરાતમાં પ્રવાસનના વિકાસ અંગેની સમજ આપવી.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. પ્રવાસન અને પ્રવાસીની વ્યાખ્યા
2. પ્રવાસનના ઉદ્દેશ્યો અને પ્રકારો

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. પ્રવાસન અને આવાસન સુવિધાઓ
2. પ્રવાસન અને પરિવહન

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ભારતના ઐતિહાસિક પ્રવાસન સ્થળો
(દિલ્હીના મહત્વના સ્થાપત્યો, અજંતા-ઇલોરાની ગુફાઓ, આગ્રાનો તાજમહલ)
2. ગુજરાતના પ્રવાસન સ્થળો
(અમદાવાદના ઐતિહાસિક સ્થાનો- સીદી સૈયદની જાળી, સરખેજનો રોજો, હઠીસિંહના દેરા, સાબરમતી આશ્રમ), સ્ટેચ્યું ઓફ યુનિટી-વડોદરા, મહત્વની બૌદ્ધ ગુફાઓ, સોમનાથ, દ્વારકાના મંદિરો, મોઢેરા, રાણકી વાવ

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ગુજરાતના પ્રવાસન ક્ષેત્રના વિકાસમાં મહત્વના લોક મેળાઓ
2. ગુજરાતમાં પ્રવાસન ક્ષેત્રના વિકાસની શક્યતાઓ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ પ્રવાસન અંગે પ્રાથમિક માહિતી પ્રાપ્ત કરશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ આવાસનની સુવિધાઓ અને પરિવહન વિશે માહિતગાર થશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ ભારતના અને ગુજરાતના કેટલોક મહત્વના પ્રવાસન સ્થળો વિશે જાણશે.
4. વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતમાં પ્રવાસનના વિકાસ અંગે માહિતગાર થશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. કોરાટ, પી.જી. અને દેસાઈ મહેબૂબ, ઇતિહાસમાં પ્રવાસન વિનિયોગ, ભાવનગર
2. ઠાકર, મિનાક્ષી, પ્રવાસનભૂમિ ગુજરાત,, અમદાવાદ
3. પંડિત, અમર, પ્રવાસન ગુજરાત, અમદાવાદ
4. ચાવડા એચ.એલ. અને ભનોત સ્ટેલી, પ્રવાસન અને સમાજ, લુનાવડા, 2022
5. રાવળ રાજેન્દ્ર, પાટણ: દ ઝ્લોરિયસ સિટી ઓફ ગુજરાત, મહેસાણા, 2022
6. વ્યાસ રાજેશ કુમાર, ભારત મેં પર્યટન, નઈ દિલ્હી, 2009.
7. શર્મા ગંગા પ્રસાદ, ભારત કે પ્રસિદ્ધ પર્યટન સ્થલ, નઈ દિલ્હી, 2015.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - 4

પાઠ્યક્રમ : MJR-HIS-EC-403 : આધુનિક વિચારધારાઓનું ઇતિહાસ

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. સામંતવાદ વિશે માહિતી આપવી.
2. આધુનિક વિચારધારાઓ વિશે જાણકારી આપવી.
3. રાષ્ટ્રવાદ, ફાસીવાદ વિશે જાણકારી આપવી.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. સામંતવાદ
2. આધુનિકતા

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. સંસ્થાનવાદ અને સામ્રાજ્યવાદ
2. મૂડીવાદ

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. સમાજવાદ અને સામ્યવાદ
2. ઉદારવાદ અને નવઉદારવાદ

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. રાષ્ટ્રવાદ
2. ફાસીવાદ
3. ગાંધી અને આધુનિક વિચારધારાઓ

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ આધુનિક યુગમાં થયેલ વિચારધારાઓના વિકાસ અંગે મહિતગાર થશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ સંસ્થાનવાદ, સામ્રાજ્યવાદ અને મૂડીવાદ અંગે જાણશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ સમાજવાદ અને ઉદારવાદની વિવિધ વિચારધારાઓથી પરિચિત થશે.
4. વિદ્યાર્થીઓ ગાંધીના વિચારો અને આધુનિક વિચારધારાઓનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. પંડ્યા હસમુખ, વિશ્વરાજકારણ, અમદાવાદ, 2004
2. ભદ્ર દેવેન્દ્ર, 20મી સદીનું વિશ્વ, અમદાવાદ, 2007
3. લેનિન, સામ્રાજ્યવાદ, પૂંજીવાદ કી ચરમ અવસ્થા, લખનઉ, 2008
4. દેશપાણે અનિરૂદ્ધ, ઝા મુદ્દલ, ચાવલા પ્રતિભા (સંપા.), વિશ્વ ઇતિહાસ કે પ્રમુખ મુદ્દે:
બદલતે આચામ, નઈ દિલ્હી, 2016
5. સિંહ અયોધ્યા, સામ્રાજ્યવાદ કા ઉદય ઓર અસ્ત, કલકત્તા, 1968
6. બ્લાખ માર્ક, ફ્યૂડલ સોસાઈટી, લંદન, 2014
7. ગાંધી મોહનદાસ, હિંદ સ્વરાજ, અમદાવાદ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ વિભાગ

બી.એ. : ઇતિહાસ : સત્ર - 4

પાઠ્યક્રમ : MJR-HIS-EC-404 : ભારતીય દાર્શનિક પરમ્પરાઓનું ઇતિહાસ

ક્રેડિટ : 4

કુલ કલાક : 60

કુલ ગુણ : 100

શૈક્ષણિક હેતુઓ:-

1. ભારતની પ્રાચીન દાર્શનિક પરંપરાઓના મૂળ ગ્રંથો વિશે માહિતગાર કરવા.
2. ભારતીય પ્રાચીન દાર્શનિક પરંપરાઓ વિશે માહિતગાર કરવા.
3. મધ્યયુગીન ભારતીય દાર્શનિક પરંપરાઓ અંગે સમજ કેળવવી.
4. આધુનિક ભારતીય દાર્શનિક પરંપરાઓ અંગે માહિતગાર કરવા.

એકમ - 1

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. ભારતીય પરંપરામાં તત્ત્વજ્ઞાનનો અર્થ અને ઉત્પત્તિ
 - a) વેદ, ઉપનિષદ અને વેદાંત
 - b) ભગવતગીતા અને મનુસ્મૃતિ

એકમ - 2

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. પ્રાચીન દાર્શનિક પરંપરાઓ
 - a) ચાર્વાક, સાંખ્ય, યોગ
 - b) ન્યાય અને વૈશેષિક
 - c) જૈન અને બૌદ્ધ

એકમ - 3

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. મધ્યયુગીન દાર્શનિક પરંપરાઓ
 - a) આદિ શંકરાચાર્ય અને રામાનુજાચાર્ય
 - b) માધ્વાચાર્ય અને નિંબાકાચાર્ય
 - c) રામાનંદી પરંપરા, કબીર અને ચૈતન્ય મહાપ્રભુ

એકમ - 4

ક્રેડિટ : 1, કલાક : 15

1. આધુનિક દાર્શનિક પરંપરાઓ
 - a) સ્વામી દયાનંદ અને સ્વામી વિવેકાનંદ
 - b) શ્રી અરવિંદ અને મહાત્મા ગાંધી

અધ્યયન નિષ્પત્તિ:-

1. વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય પરંપરામાં તત્ત્વજ્ઞાન અંગે માહિતગાર થશે.
2. વિદ્યાર્થીઓ પ્રાચીન, મધ્ય અને આધુનિક દાર્શનિક પરંપરાઓ અંગે જાણશે.
3. વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય દાર્શનિક પરંપરાઓનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરશે.

સંદર્ભ સૂચિ

1. સિંહ ઉર્મિલા, સિંહ સીતાશરણ, ભારતીય દાર્શનિક એવમ્ આચાર્ય પરંપરા, પટના, 2018.
2. ભાલે બસંત કુમાર, સમકાલીન ભારતીય દર્શન, નઈ દિલ્હી, 2016.
3. તિવારી રીતા, કશ્મીર કી આચાર્ય પરંપરા ઔર શૈવ દર્શન, દિલ્હી, 2016.
4. સ્વામી સત્યપ્રસાદ દાસજી, ઇંડિયન ફિલોસોફી, ભુજ, 2010.
5. મૈસૂર હિરીયાના, આઉટલાઈન ઓફ ઇંડિયન ફિલોસોફી, લંદન, 1951.
6. સિનારી રમાકાંત, દ સ્ટ્રક્ચર ઓફ ઇંડિયન થોટ, નઈ દિલ્હી, 1984